

ALJAŽEV STOLP NA TRIGLAVU — V MEJAH LOŠKEGA GOSPOSTVA

Gotovo se ne motim, če sodim, da je planincem le malo znanega o nekdanji povezanosti dovškega območja z loškim gospostvom, čeprav sem o tej stvari pred leti že pisal v strokovnem časopisu.¹ Ker je vrh tega omenjeni članek izšel brez karte, ki je bila po nesrečnem naključju založena, se mi zdi, da ne bo odveč, če se ponovno vračam k tej temi.

Dovško ozemlje je bilo namreč dolga stoletja vključeno v loško gospostvo. V razliko z vsem drugim loškim teritorijem, ki je predstavljal ozemeljsko povezanost, je bil dovški kompleks povsem osamljen — močno odmaknjen od loškega središča. Priložena karta ponazarja obseg te upravne enote, ki je bila kot dovška župa v 13. stol. ena izmed 17 loških freisinških upravnih enot oziroma izmed 19 žup po končani rovtarski kolonizaciji v novem veku. Dovška župa je obsegala mimo naselij Dovjega in Mojstrane še Belco ter kmetijo Sedučnik pa Zgornjo Radovno. Na severu je segala do gorskih grebenov z Jepco in Kepo vse do Hruškega vrha, medtem ko jo je na vzhodu omejeval potok Dobrčnik zahodno od Hrušice. Od tod je meja krenila proti zahodu oziroma jugozahodu vključujoč Zgornjo Radovno, se povzpela na Jerebikovec, od tam pa na Rjavino in na Triglav, od koder se je spustila na preval Luknjo, se dvignila na Križ (2531 m) in od tam na Kukovo špico in Vrtaški vrh, prekoračila Savo zahodno od Belce in nato sledila temu potoku vse do njegovega izvira.

V loško dovško župo sta torej spadali v celoti dolina Vrata z Bistrico in dolina Kot. Ozemlje dovške župe se je povsem krilo z ozemljem, ki je bilo cerkveno vključeno v dovško župnijo. Na nekdanjem loškem teritoriju stoje torej Aljažev dom, Staničeva koča, dom na Kredarici, pa tudi Aljažev stolp, ki ga je dal 1895 postaviti dovški župnik Jakob Aljaž ob strastnem nasprotovanju nemških krogov, organiziranih v Alpenvereinu. Svet, na katerem stoji stolp, je bil skupna last 137 upravičencev dovške občine; med temi je bil tudi župnik, saj je bil v župnijski lasti že 1291 celo eden od 28 gruntov na Dovjem.² Da je Aljaž lahko še samozavestneje nastopil, je kupil od dovških upravičencev vrh Triglava za 1 goldinar.³

OPOMBE

1. P. Blaznik, Freisinška županija Dovje, Zgodovinski časopis 9/1955, str. 7—25. —
2. P. Blaznik, Urbarji freisinške škofije, Ljubljana 1963, str. 165, 211, 315. — 3. J. Aljaž, Planinski spomini, 12. Aljažev stolp vrh Triglava, Planinski vestnik 22/1922, str. 82—85.

Zusammenfassung

DER ALJAŽTURM AUF DEM TRIGLAV INNERHALB DER GRENZEN DER HERRSCHAFT ŠKOFJA LOKA

In die Territorialherrschaft Škofja Loka war vom Jahre 1033 an auch das Gebiet des Gaues Dovje eingeschlossen, welches unter anderem auch die Bergtäler Vrata und Kot umfaßte. Auf dem Boden der einstigen Freisinger Herrschaft befinden sich heute zahlreiche alpine Hütten und andere Unterkünfte. Zu dieser Gruppe gehört außer dem Aljažev dom (Aljažheim), der Staničeva koča (Staničhütte) und des Alpenheimes auf der Kredarica auch der Aljažturm auf der Spitze des Triglav.